

pieczęć szkoły

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2022/2023**

GEOGRAFIA

KURATORIUM OŚWIATY
W KATOWICACH

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z niebieskim tuszem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są odpowiedzi np.: A, B, C, D. Wybierz tylko poprawne odpowiedzi i zaznacz je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań znajdują się w treści każdego z nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas pracy z arkuszem konkursowym możesz korzystać z kalkulatora prostego, linijki i kolorowych kredek.

KOD UCZNIWA

--	--	--

.....
*Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia wojewódzka
komisja konkursowa)*

Stopień:
trzeci

Czas pracy:
90 minut

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	3	4	2	3	4	2	4	4	5	60
Liczba punktów ustalona przez wojewódzką komisję konkursową																					

Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu: finalisty – 30 p.

Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu: laureata – 54 p.

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Zadanie 1. (3 p.)

Na fotografiach przedstawiono wysokogórskie krajobrazy Himalajów.

Fot. autor

Fot. Autor

a) Na podstawie fotografii i wiedzy własnej przedstaw dwie cechy krajobrazu wysokogórskiego Himalajów.

1.

2.

b) Porównaj krajobraz wysokogórski Himalajów i krajobraz wysokogórski Tatr. Podaj jedno podobieństwo i jedną różnicę między nimi.

Podobieństwo:

.....

Różnica:

.....

Zadanie 2. (3 p.)

W tabeli przedstawiono przyrost naturalny w wybranych krajach Europy w 2010 i 2019 r. [w ‰]

	Francja	Hiszpania	Irlandia	Niemcy	Polska	Ukraina	Wielka Brytania	Włochy
2010 r.	4,4	2,3	10,4	-2,2	0,9	-4,4	3,9	-0,4
2019 r.	2,1	-1,2	5,7	-1,9	-0,9	-6,5	1,6	-0,6

Źródło: Rocznik Demograficzny 2021 GUS

a) Na podstawie danych z tabeli sformułuj prawidłowość dotyczącą współczesnych zmian przyrostu naturalnego w Europie.

.....

b) Oceń, czy zmiany przyrostu naturalnego w Europie wpływają na strukturę wiekową społeczeństwa naszego kontynentu korzystnie, czy niekorzystnie. Ocenę uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena zmian:

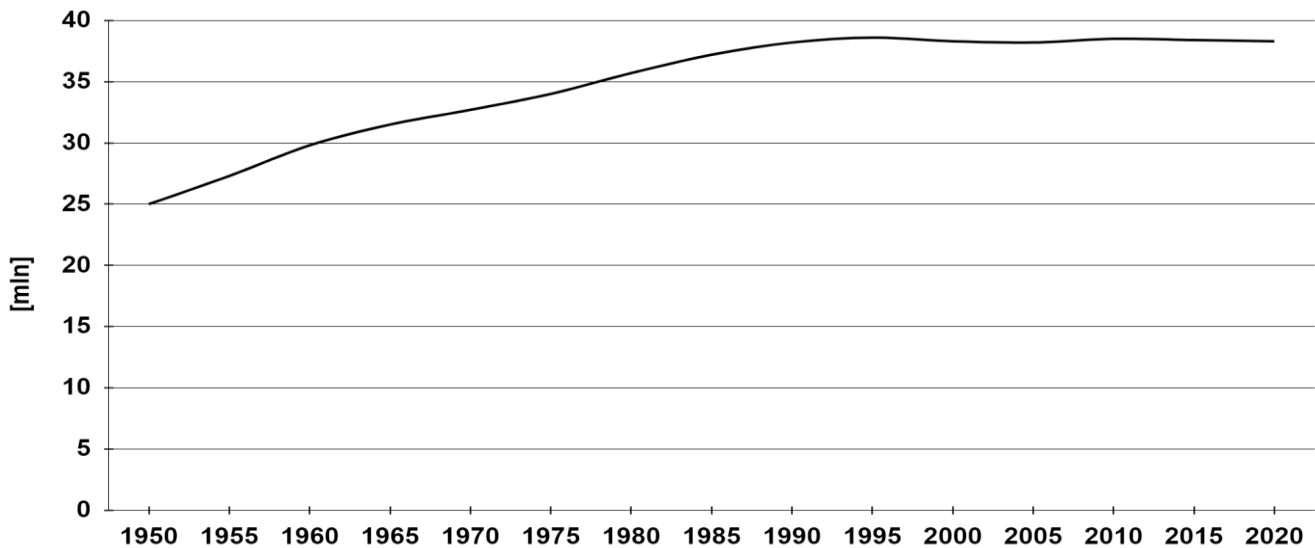
Uzasadnienie:

1.

 2.

Zadanie 3. (3 p.)

Na wykresie przedstawiono zmiany liczby ludności Polski w latach 1950 – 2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS

a) Podaj 10-letni przedział czasu, w którym liczba ludności Polski wzrastała najszybciej.

.....

b) Podaj główną przyczynę wzrostu liczby ludności Polski w podanym przez Ciebie okresie.

.....

c) Dokończ poprawnie poniższe zdanie. Zaznacz znakiem X wybrany przedział czasowy (A lub B), a następnie zaznacz w ten sam sposób właściwe uzasadnienie (1, 2 lub 3).

Zdanie: Wysoki przyrost naturalny w Polsce wystąpił w latach

A.	80. XX w.,	ponieważ	1.	rodziły się wtedy dzieci ludzi urodzonych w latach okupacji.
			2.	w dorosłe życie weszło pokolenie wyżu demograficznego z lat pięćdziesiątych.
B.	90. XX w.,		3.	wprowadzono nowe programy i dodatki socjalne.

Zadanie 4. (3 p.)

Podziel podane skutki migracji zewnętrznych w Europie na te, które są typowe dla krajów emigracyjnych i te typowe dla krajów imigracyjnych. Wpisz do tabeli w ostatniej kolumnie wybrany wyraz *emigracyjne* lub *imigracyjne*.

Lp	Skutki migracji	Kraje <i>emigracyjne / imigracyjne</i>
1.	Niedobór wykwalifikowanych pracowników.	
2.	Zwiększone wydatki państwa na pomoc dla migrantów.	
3.	Zmniejszenie się liczby ludności.	
4.	Starzenie się społeczeństwa.	
5.	Korzystny wpływ na strukturę wiekową ludności.	
6.	Uzupełnienie niedoborów na rynku pracy.	

Zadanie 5. (3 p.)

Na podstawie zdjęcia satelitarnego i wiedzy własnej uzasadnij trzema argumentami, że Azja jest kontynentem kontrastów przyrodniczych.

Źródło: pl.wikipedia.org/wiki/Azja

1.
2.
3.

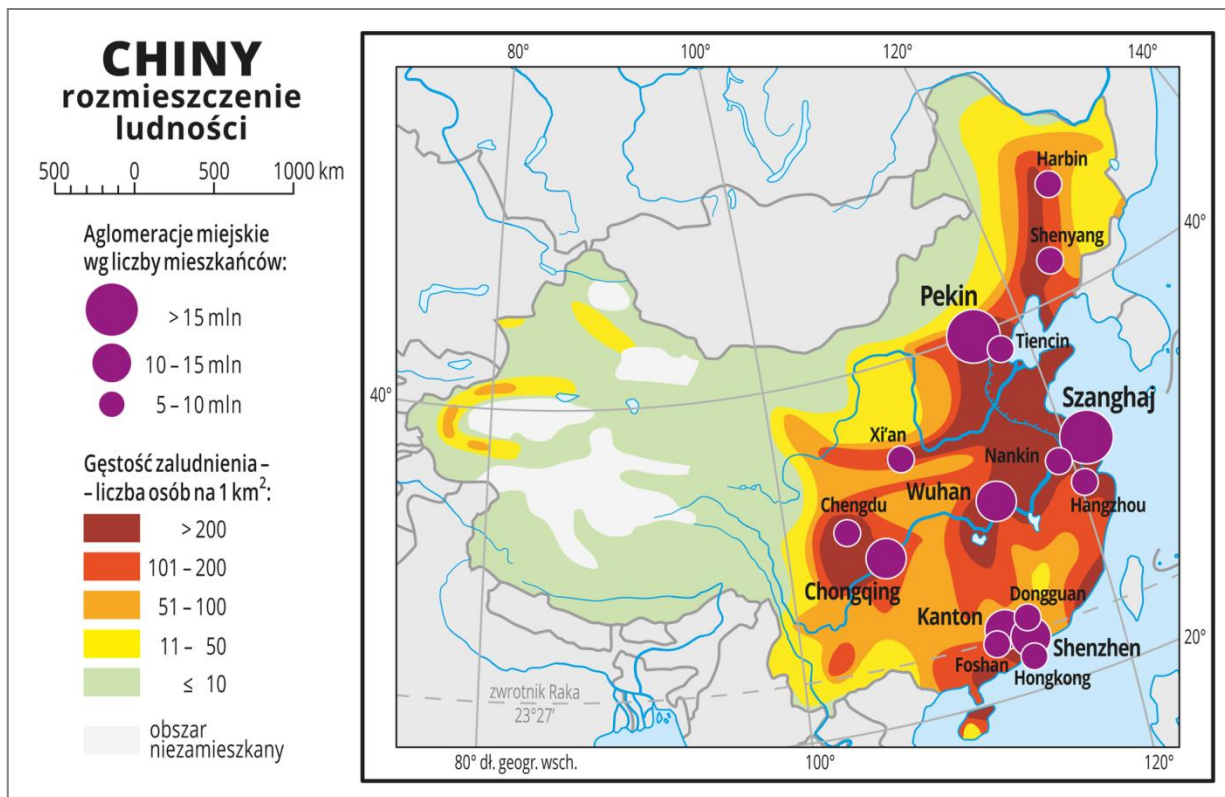
Zadanie 6. (2 p.)

Uzasadnij dwoma argumentami, że Indie to kraj kontrastów społecznych i gospodarczych.

1.
2.

Zadanie 7. (3 p.)

Na podstawie mapy i wiedzy własnej uzupełnij zdania poniżej mapy.

Zródło: zpe.gov.pl

- a) Najgęściej zaludnioną krainą geograficzną w Chinach jest:
- b) Podaj dwa czynniki, które zdecydowały o dużej gęstości zaludnienia tej krainy:
 1.
 2.
- c) Jedną z cech środowiska przyrodniczego obszarów niezamieszkałych w Chinach jest:
.....
.....

Zadanie 8. (2 p.)

W tabeli przedstawiono zmiany struktury eksportu Chin w latach 1990 – 2020.

Wyszczególnienie	Udział w %			
	1990	2000	2010	2020
Towary rolno-spożywcze	11,4	5,2	2,7	2,6
Surowce z wyjątkiem paliw	5,7	1,8	0,8	0,6
Paliwa i chemikalia	8,4	8,1	7,2	7,7
Produkty przetwórstwa przemysłowego	57,1	51,8	39,8	40,3
Maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy	17,4	33,1	49,5	48,7

Źródło: Rocznik Statystyczny RP 2001 GUS, Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2012 i 2021 GUS

Na podstawie danych z tabeli i wiedzy własnej przedstaw dwa kierunki rozwoju chińskiej gospodarki.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 9. (2 p.)

Uporządkuj zmiany w strukturze przemysłu na obszarze Nadrenii Północnej-Westfalii w Niemczech wpisując we właściwe miejsca oznaczenia literowe A – E.

- A. powstawanie na zrehabilitowanych terenach przemysłowych m.in. terenów rekreacyjnych,
- B. rozpoczęcie zamykania kopalń i hut,
- C. rekultywacja terenów po kopalniach i hutach,
- D. powstawanie zakładów produkujących m.in. samochody i sprzęt elektroniczny,
- E. rozwój górnictwa i hutnictwa.

--	--	--	--	--

najstarsze zmiany

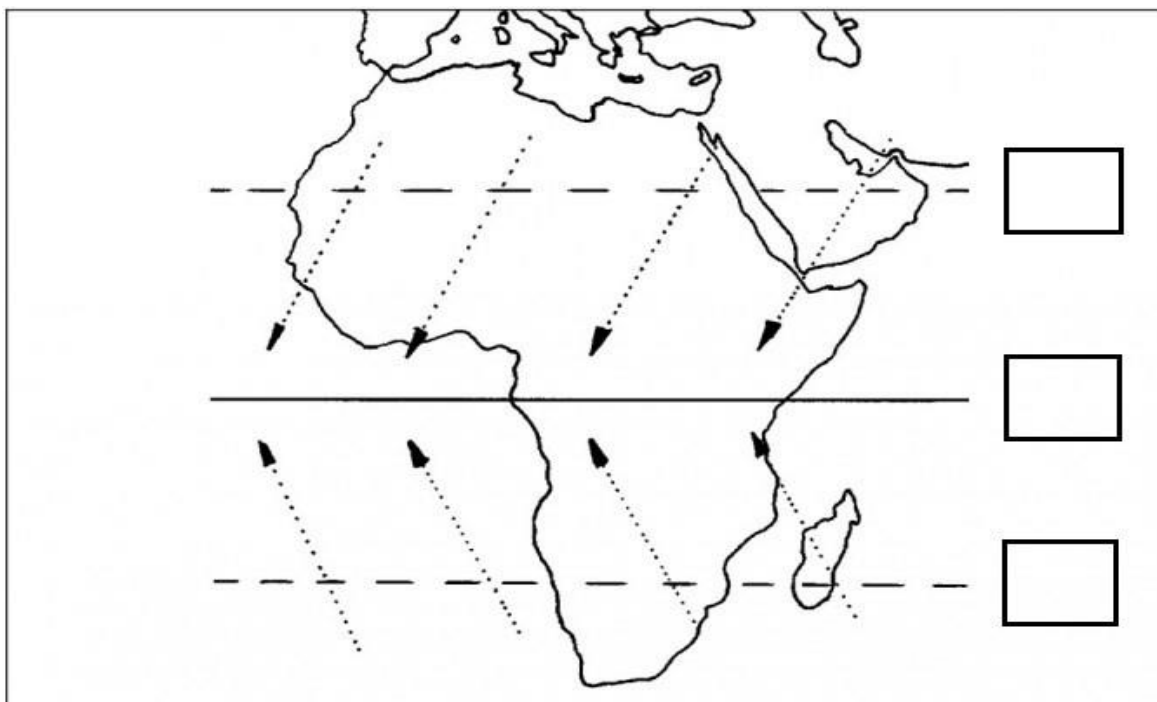
najmłodsze zmiany

Zadanie 10. (2 p.)

Z podanych cech rolnictwa A – G wybierz trzy cechy rolnictwa żarowo-odłogowego w Afryce. Odpowiedź zaznacz znakiem X.

- A. monokultura upraw,
- B. stosowanie prymitywnych metod upraw,
- C. występowanie dużych gospodarstw rolnych,
- D. dominacja pasterstwa koczowniczego,
- E. produkcja przeznaczona na własne potrzeby,
- F. pozostawianie odłogów po utracie żyzności gleby,
- G. duży udział roślin uprawianych na eksport.

Zadanie 11. (3 p.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.opracowania.pl

Na powyższym rysunku przedstawiono wiatry będące częścią cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

- Podaj nazwę tych wiatrów.
- Wpisz we właściwe miejsca na rysunku (trzy kratki z prawej strony) wyrazy **wyż** lub **niż**.
- Podaj nazwy dwóch stref krajobrazowych w Afryce, w których występują zaznaczone na rysunku wiatry.
 -
 -

Zadanie 12. (3 p.)

a) W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia wg sektorów gospodarki w Etiopii i Kenii (2018 r). Wpisz we właściwe miejsca tabeli nazwy tych krajów.

Kraj	rolnictwo (%)	przemysł (%)	usługi (%)
1.	54,4	7,4	38,2
2.	66,1	10,2	23,7

Źródło: hdr.undp.org/en/countries

b) Zaproponuj dwa inne sposoby walki z głodem w Etiopii poza pomocą humanitarną (czyli np. oprócz przekazywania żywności i lekarstw).

-
.....
-
.....

Zadanie 13. (4 p.)

Źródło: www.zpe.gov.pl

a) Na podstawie mapy i wiedzy własnej sformułuj prawidłowość w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej.

.....

b) Wymień trzy czynniki, które wpływają na przebieg północnej granicy lasów w Kanadzie (do ok. 52°N na wschodzie kraju aż za koło podbiegunowe na zachodzie).

1.
2.
3.

c) Spośród podanych poniżej regionów fizycznogeograficznych Ameryki Północnej podkreśl ten region, który jest głównym obszarem występowania tornad.

Regiony: Appalachy, Góry Skaliste, Nizina Hudsonska, Wielkie Równiny.

Zadanie 14. (2 p.)

Na podstawie poniższego tekstu źródłowego wypisz dwie przyczyny niszczycielskiego działania cyklonów tropikalnych (huraganów) w Ameryce Północnej.

„To jedna z najgorszych katastrof w dziejach USA - ocenia prezydent Joe Biden i zapewnia o wszechstronnej pomocy dla mieszkańców Florydy.

Huragan we wtorek najpierw uderzył w Kubę, pędząc około 200 km na godz. W środę, posuwając się już z prędkością ponad 240 km na godz., dotarł do Florydy, gdzie pozbawił prądu – jak podaje „Miami Herald” – prawie 3 mln mieszkańców. W płd.-zach. części stanu burza pozrywała dachy z domów i zdemolowała jachty wzdłuż wybrzeża. Z niektórych zalewanych wysoką falą szpitali trzeba było w trybie nagłym przenosić pacjentów do innych placówek. Część starszych domów uległo zniszczeniu, pod wodą znalazły się całe dzielnice.”

Źródło: B. Hlebowicz Huragan Ian. Rośnie liczba ofiar śmiertelnych na Florydzie, www.wyborcza.pl [1.10.2022]

1.
2.

Zadanie 15. (3 p.)

W tabeli przedstawiono wybrane dane statystyczne dotyczące Stanów Zjednoczonych.

Wyszczególnienie	Miejsce w świecie	Udział w świecie w %
Produkt Krajowy Brutto (2019 r.)	I	24,4
Import (2020 r.)	I	13,3
Eksport (2020 r.)	II	8,2
Produkcja energii elektrycznej (2019 r.)	II	16,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystyki Międzynarodowej 2021 GUS

Na podstawie tabeli i wiedzy własnej sformułuj i zapisz cztery argumenty uzasadniające tezę, że Stany Zjednoczone są światową potęgą gospodarczą (nie cytuj danych z tabeli).

1.
2.
3.
4.

Zadanie 16. (4 p.)

W tabeli przedstawiono dane klimatyczne (średnie miesięczne temperatury powietrza i sumy opadów) dla czterech miejsc na Ziemi.

Miejsce	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
1	-23,3	-24,6	-24,1	-17,0	-5,6	1,5	4,6	3,8	-1,7	-9,8	-16,6	-21,6	-11,2
	6	6	4	6	7	7	16	24	18	12	10	8	124
2	10,5	10,1	8,4	5,9	3,6	1,8	1,2	2,2	3,9	6,3	8,2	9,9	
	36	30	30	38	43	28	28	31	25	24	31	31	375
3	-41,1	-35,8	-21,7	-6,2	6,7	15,4	18,7	14,9	5,7	-8,6	-29,2	-38,8	-10,0
	8	7	6	10	18	37	39	36	28	19	15	12	235
4	-1,8	-5,4	-10,1	-13,9	-15,4	-15,3	-16,6	-17,0	-16,8	-13,6	-7,5	-2,5	-11,4
	26	18	36	38	47	58	60	63	56	50	27	30	509

Źródło: www.klimadiagramme.de

a) Wpisz numery miejsc, które położone są na Antarktydzie oraz w Arktyce.

Antarktyda – nr

Arktyka – nr

b) Podaj dwie cechy środowiska przyrodniczego Antarktydy.

1.

2.

c) Oblicz średnią roczną temperaturę miejsca nr 2 i wpisz do tabeli.

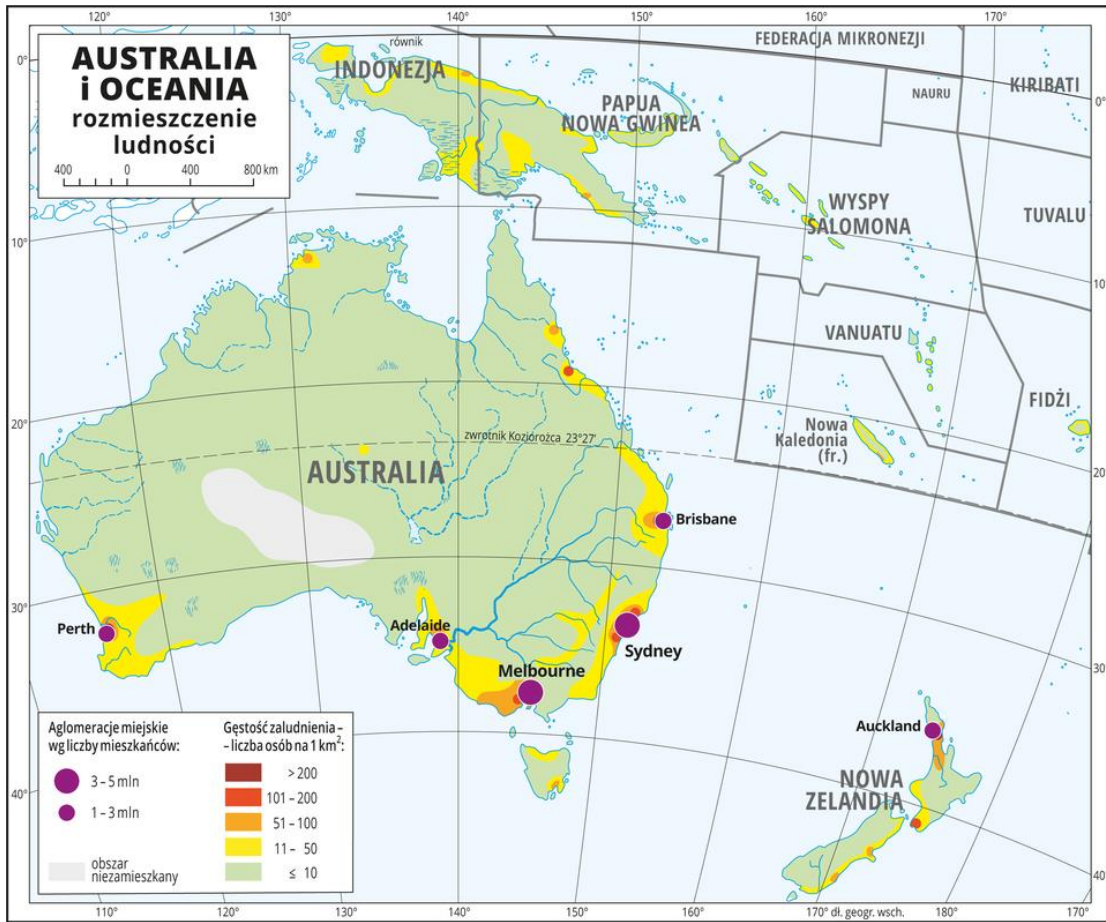
Zadanie 17. (2 p.)

Uwaga: Zadanie nr 17 wykonaj w oparciu o artykuł *Etna a Fagradalsfjall: Dlaczego jedne wulkany wybuchają gwałtownie a inne nie?*

Na podstawie tekstu *Etna a Fagradalsfjall (...)* oceń prawdziwość poniższych zdań i wpisz w ostatniej kolumnie tabeli wyraz *Prawda* lub *Falsz*.

Zdanie	Ocena
Magma to upłynnione skały.	
Na przebieg procesu erupcji wpływ ma skład magmy.	
Produktem wybuchów Etny jest tylko lawa.	
Wulkany na Islandii emitują głównie pyły wulkaniczne i materiał piroklastyczny.	

Zadanie 18. (4 p.)

źródło: www.geografia24.pl

a) Zaznacz na mapie kolorową kredką (zakreskuj ukośnie) ten obszar terytorium Australii, na którym możliwa jest obserwacja zenitalnego górowania Słońca.

b) Sformułuj i zapisz prawidłowość dotyczącą rozmieszczeniu ludności Australii.

.....

.....

c) Na podstawie mapy i wiedzy własnej przedstaw dwa przykłady wpływu środowiska przyrodniczego Australii na gospodarkę tego kraju.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 19. (4 p.)

Na podstawie artykułu *Miasto Aniołów* wykonaj poniższe zadania.

a) Los Angeles, które jest częścią dużego zurbanizowanego obszaru to: (zaznacz znakiem X):

- A. aglomeracja monocentryczna z wyraźnym centrum,
- B. konurbacja złożona z kilku miast leżących obok siebie,
- C. megalopolis składające się z wielu dużych miast i przedmieść łączących się ze sobą.

b) Podaj nazwę surowca energetycznego wydobywanego na terenie Los Angeles.

.....

c) Wymień trzy zagrożenia/problemy (środowiskowe lub społeczne) dotyczące Los Angeles.

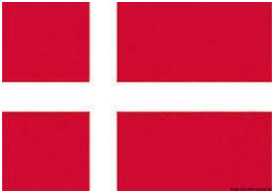

- 1.
- 2.
- 3.

Uwaga: Zadanie nr 20 wykonaj w oparciu o artykuł *Flagi i herby opowiadają*.

Zadanie 20. (5 p.)

a) Rozpoznaj państwa, których flagi przedstawiono poniżej. Wpisz ich nazwy pod flagami, wybierając spośród niżej podanych państw (jedna nazwa pozostanie bez wyboru).

Państwa: Arabia Saudyjska, Australia, Dania, Islandia, Peru.

			
1.	2.	3.	4.

b) Na podstawie herbu Ugandy i wiedzy własnej podaj trzy cechy środowiska geograficznego tego kraju.

- 1.
- 2.
- 3.

Źródło: pl.wikipedia.org

Brudnopis